

OPERATIVNI PROGRAM RAVNANJA S KOMUNALNIMI ODPADKI s poudarkom na doseganju okoljskih ciljev iz Direktive 2008/98/ES, Direktive 94/62/ES in Direktive 1999/31/ES

(Marec 2013)

Operativni načrt v skladu z Direktivo 2008/98/ES o odpadkih določa ukrepe v zvezi doseganjem okoljskih ciljev in sicer za zbiranje, predelavo - vključno s pripravo za ponovno uporabo in recikliranjem - ter odstranjevanje komunalnih odpadkov na celotnem območju Slovenije.

CILJI

Cilji in ukrepi sledijo naslednji zakonodaji EU:

- Direktiva 2008/98/ES o odpadkih
- Direktiva 1999/31/ES o odlaganju odpadkov na odlagališčih
- Direktiva 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži
- Direktiva 2002/96/ES in 1012/19/ES o odpadni električni in elektronski opremi
- Direktiva 2006/66/ES o baterijah in akumulatorjih
- Odločba EP in ES 406/2009/ES o zmanjševanju emisij toplogrednih plinov do leta 2020
- Direktiva 2009/28/ES o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov
- Tematska strategija o preprečevanju in recikliranju odpadkov

Okoljski program določa cilje, usmeritve in naloge na področju ravnanja z odpadki za obdobje 2012-2020. Glavni namen je prikazati obstoječe stanje in glede na to, da se v Sloveniji komunalni odpadki pretežno odlagajo, so ukrepi namenjeni njihovi preusmeritvi v druge postopke, prednostno v pripravo za ponovno uporabo in recikliranje.

Glavna usmeritev programa je ločeno zbiranje odpadkov in obdelava mešanih komunalnih odpadkov v napravah za mehansko biološko obdelavo. Temelji na okolju prijaznem ravnanju z njimi, ki je okoljsko in ekonomsko učinkovito in racionalno le pri razmeroma velikih količinah odpadkov na posameznega izvajalca javne službe. Cilji so povezani s cilji EU in sicer preprečevanje nastajanja odpadkov in uporaba odpadkov kot snovnih in energetskega virov. Poleg zagotavljanja infrastrukture za izvajanje javnih služb na področju ravnanja z odpadki je cilj programa tudi zagotovitev pogojev za obdelavo ločeno zbranih kuhinjskih odpadkov.

Program oblikuje dva scenarija: (1) najmanjšega obsega in (2) izvedljivega obsega

Najmanjši deleži in količine priprave na ponovno uporabo in recikliranje:

- *najmanjši obseg*: zagotavlja doseganje okoljskih ciljev direktive 2008/98/ES
- *izvedljivi obseg*: ima večji delež ločeno zbranih kuhinjskih odpadkov in zato manjši obseg mehansko biološke obdelave

Cilji najmanjšega in izvedljivega obsega ponovne uporabe in recikliranja (za 2020)

Vrsta odpadkov	Najmanjši obseg	Izvedljiv obseg
Odpadni papir	82 %	82 %
<i>Kuhinjski odpadki</i>	58,7 %	74,2 %
Odpadna plastika	52,3 %	52,3
Odpadno steklo	81,6 %	81,6
Odpadne kovine	87,9 %	87,9

Po scenariju najmanjšega obsega se bo leta 2020 ločeno zbralo in ponovno uporabilo ali recikliralo 59,8 % vseh komunalnih odpadkov, po scenariju izvedljivega obsega pa 63 %.

Program določa, da se termična obdelava izvaja predvsem z energetsko predelavo trdnega goriva iz gorljivih frakcij iz mešanih odpadkov v napravah za soproizvodnjo električne in toplotne energije. H kurilni vrednosti trdnega goriva največ prispeva odpadna plastika, manjši je potencial lesa in papirja, ki se uvrščata med obnovljive vire. Scenarij izvedljivega obsega predvideva proizvodnjo RDF goriva iz mešanih komunalnih odpadkov v višini 158.900 t / letno.

Z izvajanjem programa se bo zagotovilo, da bo količina odloženih biološko razgradljivih odpadkov leta 2020 manjša od 35% teh odpadkov, odloženih leta 1995, kar je cilj direktive 1999/31/ES. Do leta 2016 bodo vsi prevzeti mešani komunalni odpadki pred odlaganjem obdelani v napravah za mehansko biološko obdelavo.

Program zagotavlja zmanjšanje emisij toplogrednih plinov v skladu z evropsko zakonodajo, ki do leta 2020 znaša najmanj 20 %. Največji prispevek k temu prinaša zmanjševanje odlaganja biološko razgradljivih odpadkov. Posredne učinke pa prinašajo še recikliranje in termična obdelava obnovljivih sestavin mešanih komunalnih odpadkov.

Evropska in nacionalna zakonodaja zahtevata povečanje raznovrstnosti pri proizvodnji biogoriv, vključno s soproizvodnjo energije iz odpadkov. Iz gorljivih frakcij mešanih odpadkov biološko razgradljivega izvora bo leta 2020 zagotovljeno 2.814 TJ toplotne energije. V skladu z evropsko zakonodajo morajo države

članice spodbujati uporabo obnovljivih virov energije, kot je proizvodnja energije ali proizvodnja biogoriv iz odpadne biomase, kamor štejejo tudi biološko razgradljive sestavine komunalnih odpadkov.

INFRASTRUKTURA

Celotna letna prostornina prevzema komunalnih odpadkov se nekoliko zmanjša, precej pa se spremeni njihova struktura. Zaradi doseganja teh ciljev se morajo odpadki prevzemati od vrat do vrat, zbiralnicah in zbirnih centrih. Do leta 2015 mora biti zagotovljeno prevzemanje od vrat do vrat za mešane in kuhinjske odpadke ter za 85 % odpadne embalaže (plastika, kovine, kompoziti). V zbiralnicah zagotovljeno prepuščanje 90 % odpadnega papirja, 20 % kovin ter 97 % steklene embalaže. V zbirnih centrih pa zagotovljeno prepuščanje vseh ločenih frakcij, odpadkov iz vrtov in kosovnih odpadkov. Nevarni odpadki se prevzemajo v premičnih zbiralnicah in v zbirnih centrih.

Infrastruktura za pripravo za ponovno uporabo in recikliranje se ne uvrščata v javno službo, program ocenjuje, da je ponudba v Sloveniji, njeni okolici in EU zadostna tudi za predvidene količine ločenih frakcij v letu 2020. Z izjemo recikliranja kuhinjskih odpadkov bodisi za kompostiranje ali v bioplinarnah, za katero pa infrastrukture nimamo v zadostni meri, saj program v letu 2020 pričakuje 33 % povečanje obdelave teh odpadkov glede na leto 2011 (izvedljivi obseg). Program pričakuje povečanje deleža hišnega kompostiranja.

Bistvena razlika med scenarijem najmanjšega in izvedljivega obsega je v zagotavljanju omrežja potrebnih naprav za recikliranje ločeno zbranih kuhinjskih odpadkov in zelenega odreza. Ne uvrščajo se med obvezno infrastrukturo ravnanja s komunalnimi odpadki, relativno nezanimiva pa je za zasebni kapital. Program predvideva možnost spremembe zakonodaje na tem področju.

Program določa, da je glede na klimatske razmere v Sloveniji, najprimernejša oblika energetske predelave komunalnih odpadkov soproizvodnja električne energije in toplote v sistemih daljinskega ogrevanja, zato so najprimernejša mesta kot so Ljubljana, Maribor in Celje.

V obdobju 2013 – 2015 bodo zgrajene naprave za mehansko biološko obdelavo mešanih komunalnih odpadkov, v tem času se bodo za odlaganje uporabljala obstoječa odlagališča. Leta 2020 se bo odložilo okvirno 12 % nastalih komunalnih odpadkov (brez termične obelave RDF). Za odstranjevanje pepela po termični obdelavi RDF bo od 2016 – 2030 potrebno zagotoviti še odlagalni prostor za dodatnih 240.000 – 400.000 t pepela.

Infrastruktura za mehansko biološko obdelavo in energetske predelavo je v letu 2011 obstajala le v Celju in je za doseganje ciljev tega programa nezadostna. Manjkajoča bo zgrajena do konca leta 2015 iz Kohezijskega sklada NFP.

STROŠKI

Zaradi vzpostavitve potrebne infrastrukture se bodo stroški ravnanja s komunalnimi odpadki po letu 2015 iz sedanjih 120 eur / t dvignili na 160 eur / t, potem pa postopno padali in se po letu 2030 ustalili pri 140 eur / t. V časovnem poteku stroškov je upoštevano, da k pokrivanju stroškov izvajalcev zbiranja komunalnih odpadkov prispevajo prostovoljne sheme (razširjena odgovornost proizvajalcev) in sicer za odpadno embalažo 10 eur / t in za odpadno električno in elektronsko opremo 15 eur / t.

Če se primerjajo stroški ravnanja s komunalnimi odpadki po scenariju najmanjšega obsega s tistimi izvedljivega obsega, so stroški najmanjšega obsega za 2 % višji od stroškov scenarija izvedljivega obsega.

Program določa tudi lokacijska in finančna merila za infrastrukturo.

ORGANIZACIJSKI VIDIKI

Ravnanje s komunalnimi odpadki iz gospodinjstev se izvaja v obliki obveznih občinskih javnih služb (obdelava določenih vrst, odlaganje ostankov predelave ali odstranjevanja), ki jih opravlja 60 izvajalcev. Z opredelitvijo medobčinske narave infrastrukture MBO in omrežja kompostarn, se pričakuje da bo njihovo število v letu 2020 najmanj prepolovilo. K temu bo prispevalo tudi omejeno število odlagališč, v letu 2020 jih bo največ 11, proti koncu leta 2030 pa največ 5.

Energetska predelava se bo izvajala v večjih mestih kot so Ljubljana, Maribor, Celje. Pričakovati pa je, da se bo uveljavila še termična obdelava gorljivih frakcij mešanih komunalnih odpadkov v industrijskih pečeh in z uporabo novejših tehnik uplinjanja ali njihovega utekočinjenja, saj ima pridobivanje biogoriva prednost pred njihovim sežiganjem.

POLITIKE

Za doseganje ciljev programa bo potrebno normativno poudariti nekatere segmente:

- utrditi razmerja med izvajalci javnih služb in občinami
- sistemsko urediti finančna jamstva za odlagališča med obratovanjem in po zaprtju
- upeljati zaneslivejši način ugotavljanja sestave mešanih komunalnih odpadkov
- vzpostaviti učinkovito osveščanje prebivalcev
- vzpostaviti omrežje centrov za ponovno uporabo in njihovo financiranje preko socialnega podjetništva
- redefinirati obračun takse za odlaganje odpadkov in usmeritev v sanacijo starih bremen
- normativno urediti način odstranitve odlagališča s tehnikami pospešene aerobne obdelave bio razgradljivih sestavin ter izločanja reciklabilnih in gorljivih sestavin

PlanB
za Slovenijo
Pobuda za
trajnostni
razvoj

Vsebina kampanj za osveščanje javnosti bo izdelana v obliki priporočil, obveznost javnih služb in prostovoljnih shem proizvajalcev pa bo predpisana glede pogostnosti in obsega izvajanj.